

Θρησκεία και έθνος στα οθωμανικά Βαλκάνια μέσα από παραδείγματα ψηφιακού υλικού

Η προβληματική του έθνους και οι διάφορες
θεωρίες(σχολές σκέψης) γύρω από το εθνικό φαινόμενο
Μελέτες περίπτωσης

Αγγελική Μουζακίτη

<https://bulgariatravel.org/national-park-museum-shipka-shipka-peak/>

Εθνικό Μουσείο-Πάρκο στην κορυφή

Shipka στο όρος Balkan στη Βουλγαρία.

Θεωρητικές προσεγγίσεις

Ο μακρύς 19^{ος} αιώνας → Ο αιώνας των εθνικών ιδεολογιών και των εθνικών κινημάτων

Σχολές/Θεωρίες γύρω από τη συγκρότηση του έθνους

- Παραδοσιακή-ουσιοκρατική θεώρηση: Το έθνος εξελίσσεται γραμμικά από το μακρινό παρελθόν έως σήμερα. Εδράζεται στη θεωρία του Herder περί Volksgeist(το πνεύμα του λαού)**
- Νεωτερική θεώρηση: Τα έθνη είναι επινοήσεις/κατασκευές της νεωτερικότητας(E. Hobsbawm, Μπ. Άντερσον)**

Μπ. Άντερσον

*«φαντασιακές συλλογικότητες εγγενώς οριοθετημένες και κυρίαρχες, των οποίων τα μέλη, αν και δεν γνωρίζονται μεταξύ τους έχουν την **αίσθηση του συνανήκειν**».*

E. Hobsbawm, *«οι επινοημένες παραδόσεις προβάλλονται ως στοιχεία εθνικών κινημάτων και κρατών, και συνιστούν εικόνες που προσωποποιούν το έθνος. Αυτές οι επινοημένες παραδόσεις φωτίζουν τη σχέση του ανθρώπου με το παρελθόν. Τα σύγχρονα έθνη ισχυρίζονται ότι είναι βαθιά ριζωμένα στην αρχαιότητα και ότι δεν είναι σε καμία περίπτωση κατασκευασμένα....»*

Miroslav Hroch: το έθνος δεν αποτελεί αιώνια κατηγορία. Είναι το αποτέλεσμα μακράς και περίπλοκης διαδικασίας. Η συγκρότηση έθνους δεν ήταν απλά μία σύλληψη κάποιων διανοουμένων, καθώς οι διανοούμενοι μπορούν να «επινοήσουν» εθνικές κοινότητες μόνο αν υπάρχουν ήδη συγκεκριμένες αντικειμενικές προϋποθέσεις για το σχηματισμό ενός έθνους. Το έθνος μπορεί να οριστεί ως μία μεγάλη κοινωνική ομάδα ενοποιημένη όχι από μία, αλλά από έναν **συνδυασμό διαφορετικών αντικειμενικών σχέσεων(οικονομικών, πολιτικών, γλωσσικών, πολιτισμικών, θρησκευτικών, γεωγραφικών, ιστορικών)** και της **υποκειμενικής αντανάκλασής τους στη συλλογική συνείδηση**. Κάποιοι από τους παραπάνω παράγοντες μπορούν να παίξουν διαφορετικό ρόλο, άλλες φορές σημαντικό άλλες φορές όχι».

Miroslav Hroch, “Από το εθνικό κίνημα στην εθνική ολοκλήρωση”, *Εθνικό Κίνημα και Βαλκάνια*(ελλην. μτφρ. Παρασκευά Ματάλα, Νίκου Ποταμιάνου και Ποθητής Χαντζαρούλας), Θεμέλιο, Αθήνα 1996, σσ.17-54, εδώ κυρίως σελ. 19-20.

3 φάσεις

Α' φάση: **Διανοούμενοι**(μελέτη γλώσσας, πολιτισμού κτλ.)

Β' φάση: Ευρύτερη κινητοποίηση μέσω της προβολής **πολιτικών στόχων.**

Γ' φάση: Η εθνική κίνηση έχει προσλάβει **μαζικά χαρακτηριστικά**→εξέγερση για δημιουργία εθνικού κράτους

Ο μελετητής Anthony Smith επισημαίνει τον **καταλυτικό ρόλο της ιστορικής μνήμης, των μύθων και των συμβόλων:**

Οι εθνοτικού τύπου συλλογικότητες μπορούν κάτω από ιδιαίτερες συνθήκες να μετατραπούν σε έθνη. Αντίθετα, δεν υφίστανται έθνη χωρίς το απαραίτητο εθνοτικό υπόβαθρο.

Anthony D. Smith, *The Ethnic Origins of Nations*, Blackwell Publishing, Ηνωμένες Πολιτείες 1988, σελ. 1-4.

Για περισσότερα στοιχεία και λεπτομέρειες γύρω από τις θεωρίες για το έθνος και τον εθνικισμό βλ.

Μουζακίτη, Α. Ο. (2014). *Η διαμόρφωση της βοσνιακής-μουσουλμανικής εθνικής ταυτότητας: ιστορικές και πολιτικές παράμετροι (από το 1878 έως σήμερα)*.

Διδακτορική διατριβή, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη.

Ανακτήθηκε 15 Απριλίου 2024, από <http://ikee.lib.auth.gr/record/134360/?ln=en>

**ΟΙ ΕΘΝΙΚΕΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΕΙΣ ΣΤΑ
ΒΑΛΚΑΝΙΑ
ΓΕΝΙΚΟΙ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ**

A. Το γενικότερο οικονομικό, κοινωνικό, ιδεολογικό και πολιτικό κλίμα στην Ευρώπη και τη Μεσόγειο

-Η ανάπτυξη του **εμπορίου** κατά τον 18^ο αιώνα και η γενικότερη **βελτίωση των οικονομικών συνθηκών**: Η Αυτοκρατορία των Αψβούργων και η Ρωσική Αυτοκρατορία στις συνθήκες που συνήπταν φρόντιζαν να δημιουργούν ευνοϊκές συνθήκες για τους εμπόρους και τους ναυτικούς των Βαλκανίων→Δημιουργία **ορθόδοξων Βαλκάνιων εμπορών**(Jelavich, 2006: 292-301).

-Οι ιδέες του **Διαφωτισμού**(18^{ος} αιώνας) και του **Εθνικισμού**(19^{ος} αιώνας)→Κομβικός ο ρόλος των **διανοουμένων** στη μελέτη και ανάδειξη της γλώσσας, της ιστορίας και του παρελθόντος των λαών
(Jelavich, 2006: 284-292).

-Οι ιδέες και επιδράσεις της **Γαλλικής Επανάστασης(1789)**

-Οι σαρωτικές αλλαγές που επέφεραν οι **Ναπολεόντειοι Πόλεμοι(1803-1815)**(Κιτρομηλίδης, 2000).

-Το Ανατολικό Ζήτημα

Πρόκειται για το σύνολο των προβλημάτων που προκαλούνταν από την **παρακμή** της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, τις **εξεγέρσεις** των υπηκόων και τις **επεμβάσεις** των ευρωπαϊκών δυνάμεων (Jelavich, 2006:302-311).

B. Οι ειδικές συνθήκες που επικρατούσαν στη Βαλκανική

- Αποσύνθεση της κεντρικής οθωμανικής εξουσίας
- Δημιουργία πολλών κέντρων εξουσίας με ανταγωνιστικά συμφέροντα
- Ένα μεγάλο μέρος του πληθυσμού των Βαλκανίων ήταν οπλισμένο και είχε στρατιωτική πείρα(Π.χ. κλέφτες, αρματολοί, γενίτσαροι, αγιάνηδες, προεστοί, πανδούροι κτλ.)(Jelavich, 2006: 311-313).

ΟΙ ΕΙΔΙΚΕΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΠΟΥ ΕΠΙΚΡΑΤΟΥΣΑΝ ΣΤΗΝ ΠΡΟΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΗ ΣΕΡΒΙΑ

Το Πασαλίκι του Βελιγραδίου ή Σαντζάκι του Σμεντέροβο

Βόρεια επαρχία της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας στη συμβολή των ποταμών Δούναβη και Σαύα. **Συνόρευε** με την Αυτοκρατορία των Αψβούργων → Χαλαρή οθωμανική κεντρική εξουσία, ισχυρές οι ξένες επιρροές, συνεχείς επαφές και ισχυροί δεσμοί μεταξύ των Σέρβων της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας και της Αυτοκρατορίας των Αψβούργων. Τα σύνορα είχαν μετατραπεί σε **ζώνη εμπορίου**.

<https://el.travelogues.gr/item.php?view=49140>

Άποψη του κάστρου του Βελιγραδίου από το Ζέμουν το οποίο ήταν υπό αυστριακή διοίκηση και συνορογραμμή της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας με την Αγία Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία (Αυτοκρατορία των Αψβούργων).

Πρωτότυπος τίτλος

Belgrade.

Χρονολογία έκδοσης

1839

Έκδοση

PARDOE, Julia. *The Beauties of the Bosphorus by Miss Pardoe, from drawings by William H. Bartlett*, Λονδίνο, Virtue, 1839.

<https://www.laskaridisfoundation.org/psifiakes-anthropistikes-epistimes/>

W. H. Bartlett.

E. Brandt.

Belgrade.

- - Karadjorđe's Serbia in 1809 / Karadjorđeva Srbija 1809. godine
- ◉ - Ottoman Empire / Osmansko carstvo
- ◉ - Wallachia (Ottoman vassal) / Vlaška (Osmanski vazal)
- ◉ - Austrian Empire / Austrijsko carstvo

Ο ρόλος της σερβικής διανόησης(εκπρόσωποι του Διαφωτισμού)

Επρόκειτο κυρίως για Σέρβους διανοουμένους που κατοικούσαν κυρίως σε **σερβικές εμπορικές παραιοκίες** που είχαν ιδρυθεί σε πόλεις εντός της Αυτοκρατορίας των Αψβούργων(Κάρλοβιτς, Νόβι Σαντ, Τεργέστη, Σεμλίνο). Είχαν σπουδάσει κυρίως σε **γερμανικά πανεπιστήμια**(Σφέτας, ό.π., σ.138).

**Jonan Rajić (αρχιμανδρίτης
από το Κάρλοβιτς-Sremski
Karlonci της Βοϊβοδίνας)**

Φοίτησε στη σερβική και
ρωσική σχολή του Κάρλοβιτς
και στη Θεολογική Ακαδημία
του Κιέβου.

Το 1794/1795 δημοσίευσε στη
Βιέννη την «*Ιστορία διαφόρων
σλαβικών λαών, κυρίως των
Σέρβων, Κροατών και
Βουλγάρων*»

(Σφέτας, ό.π., σσ.138-139).

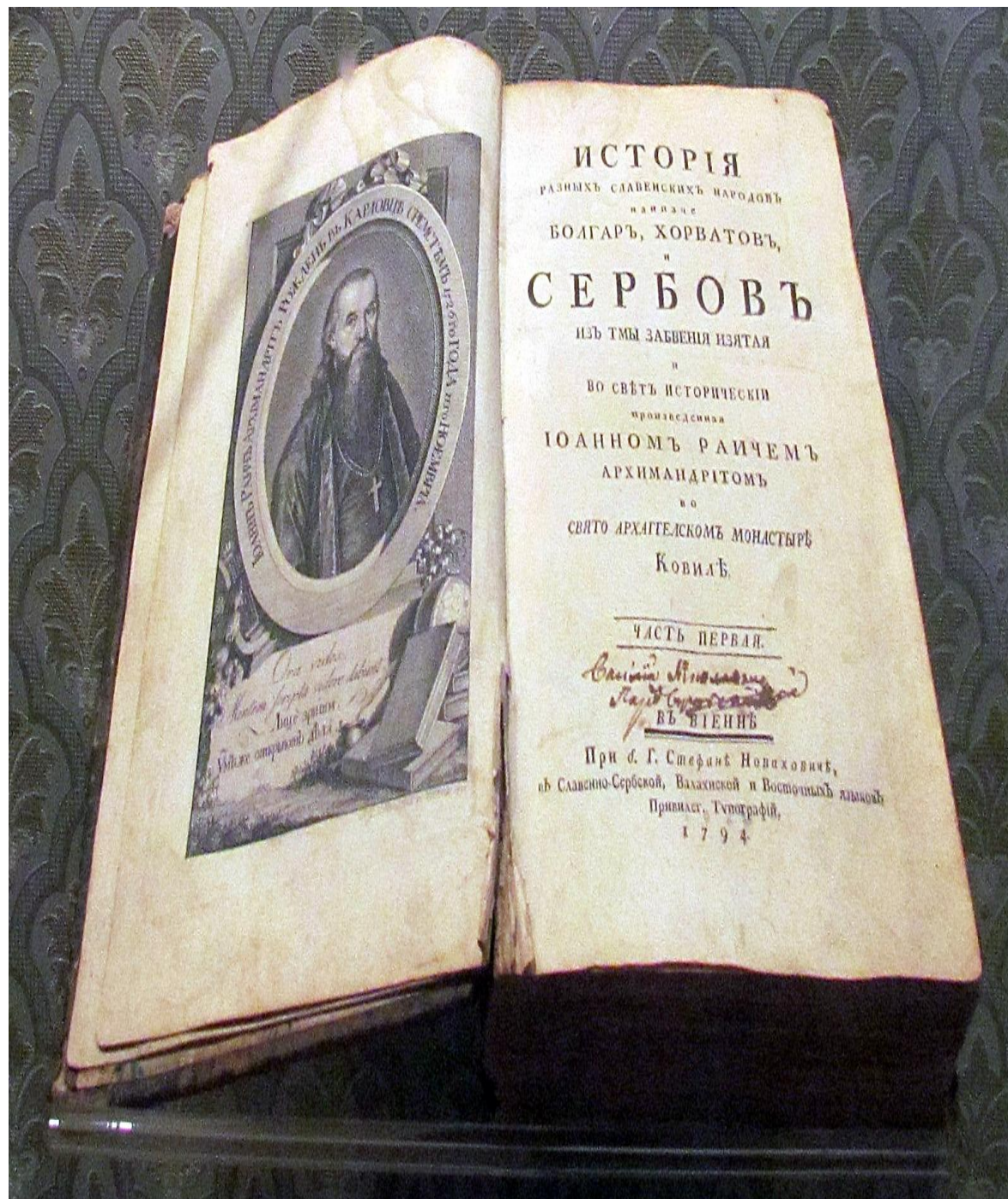

Ιστορία των διαφόρων
Σλαβικών Εθνών,
Βουλγάρων, Κροατών και
Σέρβων”

4τομο έργο το οποίο
δημοσιεύθηκε στη Βιέννη
μεταξύ των ετών 1794-
1795 στη Βιέννη.

Βάση της σερβικής
εθνικής ιδεολογίας στις
αρχές του 19^{ου} αιώνα.

(Bataković, 2018).

Dositej Obradović(1740-1811)

Καταγόταν από την Μπάτσκα. Αρχικά ήταν μοναχός. Γρήγορα εγκατέλειψε τον μοναχισμό και ταξίδεψε στο εξωτερικό. Ήταν κοσμοπολίτικο πνεύμα με ευρωπαϊκή κουλτούρα.

Στήριξε με πάθος την εκκοσμίκευση της παιδείας στην **ομιλούμενη γλώσσα**(Σφέτας, 2009: 139-140).

Κατά τη διάρκεια της σερβικής εξέγερσης ο Dositej Obradović, συνέθεσε μια ωδή, η οποία έμελλε να χρησιμεύσει ως ύμνος των επαναστατών: *“Σήκω Σερβία/ αγαπημένη μητέρα όλων μας/ για να ξαναγίνεις αυτό που υπήρξες κάποτε/ τα τέκνα σου κλαίνε για σένα/ πολεμούν γενναία για σένα”*.

Παρακάτω στο ίδιο ποίημα, ο Obradović επισημαίνει πως η εξέγερση των Σέρβων αναπτέρωσε τις ελπίδες για **απελευθέρωση της Βοσνίας, της Ερζεγοβίνης, του Μαυροβουνίου “και άλλων γειτονικών περιοχών, θαλασσών και νήσων”**.

Πρώτος ο Obradović αναγνώρισε ως κυρίαρχο διακριτικό γνώρισμα εθνικής ταυτότητας τη **γλώσσα**, που, με τη σειρά της, ήταν σε θέση να σφυρηλατήσει θρησκευτικούς δεσμούς.

Όπως χαρακτηριστικά υποστήριζε, *“η επικράτεια, όπου η Σερβική γλώσσα χρησιμοποιείται, δεν είναι μικρότερη από εκείνη της Γαλλίας ή της Αγγλίας, στο ποσοστό που μπορεί κανείς να παραβλέψει ορισμένες ανεπαίσθητες διαφορές σε επίπεδο προφοράς. Ανάλογες διαφορές εντοπίζονται σε όλες τις υπόλοιπες γλώσσες [...] Οσάκις αναφέρομαι σε πληθυσμούς, οι οποίοι κατοικούν στα συγκεκριμένα βασίλεια και στις συγκεκριμένες επαρχίες, εννοώ τα μέλη της Ελληνικής και της Λατινικής Εκκλησίας δίχως να εξαιρώ ακόμα και Τούρκους [Βόσνιους Μουσουλμάνους] της Βοσνίας και της Ερζεγοβίνης, στο ποσοστό που το θρήσκευμα και η πίστη μπορούν να αλλάξουν. Όμως η φυλή και η γλώσσα ουδέποτε μπορούν”* (Batakovic, 2018).

Βουκ Κάρατζιτς(1787-1864) Πηγή

εικόνας:

<https://www.galerijamaticesrpske.rs/kolekcija/anicic-petar-vuk-stefanovic-karadzic/>

Γεννήθηκε στο Τρσιτς κοντά στα σύνορα με τη Βοσνία.

Σπούδασε στη Βιέννη.

Συνέλεξε **σερβικά δημοτικά τραγούδια.**

Συνέταξε γραμματική και λεξικό της **ομιλούμενης σερβικής γλώσσας**

Αγωνίστηκε για την κωδικοποίηση της σερβικής γλώσσας με βάση τη στοκαβική διάλεκτο(**Štokavski**). Για τον Karadžić βασικό στοιχείο ταυτότητας ήταν η **γλώσσα και η καταγωγή** και όχι η θρησκεία(Σφέτας, ό.π., σ.144).

Σερβική Επανάσταση(Српска револуција)

Ο όρος αυτός χρησιμοποιείται από τους ιστορικούς για να περιγράψει τις καθοριστικές αλλαγές που έλαβαν χώρα σε **στρατιωτικό, διπλωματικό και πολιτικό επίπεδο** κατά την περίοδο **1804-1835** και οδήγησαν στη δημιουργία και την επίσημη αναγνώριση του σερβικού κράτους. Ο όρος *Σερβική Επανάσταση* επινοήθηκε από τον Γερμανό ιστορικό Leopold von Ranke το 1829, για να την αντιπαραβάλει με τη Γαλλική Επανάσταση(Bataković, 2018)

Α. Η Πρώτη Σερβική Εξέγερση(1804-1813) υπό τον Καραγιώργη Πέτροβιτς

Πρόκειται για την πρώτη κατά σειρά *βαλκανική εξέγερση, μια Γαλλική Επανάσταση βαλκανικών προδιαγραφών*, σύμφωνα με τον Σέρβο ιστορικό Dušan Bataković:

Batakovic, D. T. (2018, Οκτώβριος 13). Η Σερβική Εξέγερση του 1804. Μια Γαλλική Επανάσταση Βαλκανικών Προδιαγραφών. *Clio Turbata*. Ανακτήθηκε Απρίλιος 26, 2023,

από <https://clioturbata.com/%CE%B1%CF%80%CF%8C%CF%88%CE%B5%CE%B9%CF%82/batakovic-serbian-revolution/>

1. Οι αρχικοί στόχοι των Σέρβων επαναστατών

- Απομάκρυνση των *dayis* από τα εδάφη τους
- Περιορισμός της παρουσίας των Οθωμανών στο πασαλίκι του Βελιγραδίου
- Οριστική **απόσυρση των γενίτσαρων από τα σερβικά εδάφη**
- Αποχώρηση των Οθωμανών στρατιωτών
- Ανάθεση της συγκέντρωσης των φόρων σε **Σέρβους αξιωματούχους**(Jelavich, ό.π., σ.318).

2. Η εξέγερση σταδιακά προσλαμβάνει εθνικό χαρακτήρα

Οι πρώτες επιτυχίες των Σέρβων οδήγησαν στην αύξηση της ισχύος τους και στην ανατροπή των ισορροπιών στο Πασαλίκι του Βελιγραδίου. Θορυβημένη η οθωμανική κεντρική εξουσία αποφάσισε την καταστολή της σερβικής εξέγερσης. Τον Αύγουστο του **1805** για πρώτη φορά οι Σέρβοι συγκρούστηκαν όχι με τους γενίτσαρους αλλά με τον **τακτικό οθωμανικό στρατό**→ Η εξέγερση γενικεύεται και προσλαμβάνει πλέον και χαρακτηριστικά αμφισβήτησης της οθωμανικής εξουσίας(Jelavich, ό.π., σσ. 319-320).

*Ο εθνικός της χαρακτήρας άρχισε σταδιακά να διαμορφώνεται από το 1805 και κατόπιν, καθώς χρησιμοποιήθηκε, ως σύμβολο, ο θυρεός του μεσαιωνικού βασιλικού οίκου των Νεμάνια (Nemanjić) , ενώ οι συνεδριάσεις του πρώτου Κυβερνητικού Συμβουλίου του 1805, πραγματοποιήθηκαν κάτω από την εικόνα του αυτοκράτορα **Στεφάνου Δουσάν (1331-1355)** στο *Smederevo*, “την πρωτεύουσα των δεσποτών και των αυτοκρατόρων μας”(Bataković, 2018).*

*Οι επίσημες επιστολές και πράξεις του ηγέτη της εξέγερσης, **Karađorđe Petrović**, ιδρυτή της δυναστείας των **Karađorđević**, προς τους τοπικούς στρατιωτικούς διοικητές, οι διακηρύξεις καθώς και η αλληλογραφία, την οποία αντάλλαξε με εκπροσώπους των Μεγάλων Δυνάμεων, κατέληγαν με τη φράση “στο όνομα σύσσωμου του Σερβικού έθνους” (Bataković, 2018).*

Μίλοϋ Ομπρενοβίτς, ηγέτης
της Β΄ Σερβικής Εξέγερσης
Πηγή:<https://nova.rs/kultura/konak-kneza-milosa-nova-stalna-postavka/>

-Η Δεύτερη Σερβική Εξέγερση (1815-1817) ήταν η δεύτερη φάση της εθνικής επανάστασης των Σέρβων κατά της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας και ξέσπασε λίγο μετά τη βίαιη προσάρτηση της χώρας στην Οθωμανική Αυτοκρατορία. Ξέσπασε με αφορμή τη βίαιη καταστολή μίας τοπικής εξέγερσης. Το επαναστατικό συμβούλιο κήρυξε εξέγερση στο Τάκοβο στις 23 Απριλίου 1815 με εκλεγμένο ηγέτη το Μίλος Ομπρένοβιτς(Miloš Obrenović).

Το **1830** με σουλτανικό φερμάνι το σερβικό πριγκιπάτο απέκτησε **πλήρη αυτονομία**:

-Ο Ομπρένοβιτς αναγνωρίστηκε **κληρονομικός πρίγκιπας** που θα ασκούσε την εξουσία με μία **συνέλευση**

-Απομάκρυνση όλων των μουσουλμάνων από τη σερβική ηγεμονία εκτός από τους στρατιώτες που ήταν αποσπασμένοι στα έξι φρούρια τα οποία ήταν υπό **άμεσο οθωμανικό έλεγχο**.

-Καθιέρωση συγκεκριμένου ποσού για τον **φόρο υποτέλειας**

-Καθορισμός **σταθερών συνόρων**(Jelavich, ό.π., σ.382)

ΜΕΤΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΣΕΡΒΙΚΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

(Εθνικά σύμβολα και αφηγήσεις)

Η κατάληψη του Βελιγραδίου(Osvajanje Beograda) το 1806

Πίνακας της ζωγράφου Katarina Ivanović, ο οποίος φυλάσσεται στο Εθνικό Μουσείο της Σερβίας στο Βελιγράδι. Ο πίνακας ολοκληρώθηκε την περίοδο 1844-1845 και απεικονίζει την κατάληψη του Βελιγραδίου από τους Σέρβους επαναστάτες κατά την περίοδο της Α΄ Σερβικής Εξέγερσης.

Πηγή:https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Osvajanje_Beograda.jpg#/media/File:Osvajanje_Beograda.jpg

Η μάχη στο Mišar(1806)
Πίνακας του Afanasij Šeloumon
(Bataković, 2018)

Εθνικό Μουσείο της Σερβίας

<https://www.narodnimuzej.rs/>

Ένα σερβικό σχολικό εγχειρίδιο αναπτύσσει τα βασικά χαρακτηριστικά των εθνών (1870) ...

ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

**ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΝΕΟΤΕΡΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΝΟΤΙΟΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ
ΕΥΡΩΠΗΣ**

ΒΙΒΛΙΟΕΡΓΑΣΙΑΣ 2

Έθνη και κράτη

στη Νοτιοανατολική Ευρώπη

Επιμέλεια: ΜΙΡΕΛΑ-ΛΟΥΜΙΝΙΤΑ ΜΟΥΡΓΚΕΣΚΟΥ

Διεύθυνση Σειράς: ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΚΟΥΛΟΥΡΗ

Μετάφραση: ΣΠΥΡΟΣ ΜΑΡΚΕΤΟΣ

Θεσσαλονίκη 2006, 98-99.

**Γ-2. Ένα σερβικό σχολικό εγχειρίδιο αναπτύσσει
τα βασικά χαρακτηριστικά των εθνών (1870)**

Τη λέξη «έθνος» τη διαβάζουμε συχνά στις εφημερίδες και τα βιβλία και μπορεί επίσης να την ακούμε καθημερινά στις συζητήσεις μας. Είναι συχνά σημαντικό να θυμόμαστε πως κι εμείς αποτελούμε ένα έθνος και πως ονομαζόμαστε «το σερβικό έθνος».

Έτσι λοιπόν, όταν μια φορά ακούστηκαν οι λέξεις «σερβικό έθνος» στο σπίτι του Ράντοσαβ, ο γιός του τον ρώτησε τι ήταν το έθνος και ποιοι ήταν οι Σέρβοι.

Ορίστε η συζήτηση που ακολούθησε:

Πατέρας: Μπορείς, γιέ μου, να μου πεις τι είναι η οικογένεια;

Γιός: Ξέρω, πατέρα! Η οικογένεια είναι τα παιδιά μαζί με τον πατέρα και τη μητέρα τους.

Πατέρας: Και όταν ένας πατέρας έχει αδερφούς και η μητέρα αδερφές και όλοι αυτοί έχουν τα δικά τους παιδιά, κι αυτοί μια οικογένεια δεν είναι;

Γιός: Ναι, πατέρα, είναι. Όλοι αυτοί μαζί κάνουν μια οικογένεια. [...]

Πατέρας: Αυτό λοιπόν πρέπει να σου πω πως είναι το έθνος. Χιλιάδες και χιλιάδες οικογένειες, όπως είδαμε, είναι σκορπισμένες εδώ κι εκεί, στους λόφους και στις κοιλάδες, δίπλα στα ποτάμια και στις άκρες της θάλασσας, άλλες σε καλό χώμα και άλλες σε κακό, σ' ολόκληρο τον κόσμο. Όλος αυτός ο τεράστιος αριθμός ανθρώπων δε μιλά την ίδια γλώσσα, ώστε να μπορούν όλοι να συνεννοηθούν μεταξύ τους. Γι' αυτόν το λόγο όλοι οι άνθρωποι του κόσμου τούτου είναι χωρισμένοι σε μικρότερες ομάδες και τα μέλη κάθε μιας από αυτές επικοινωνούν με το δικό τους τρόπο, μιλώντας τη δική τους γλώσσα. Επομένως, κάθε ομάδα η οποία μιλά με τέτοιο τρόπο, που οι άλλοι δεν μπορούν να καταλάβουν, ονομάζεται έθνος. [...]

Πατέρας: Τα έθνη λοιπόν ξεχωρίζουν από τη γλώσσα τους. Χιλιάδες οικογένειες, που όλες τους μιλάνε την ίδια γλώσσα και καταλαβαίνονται μεταξύ τους, αποτελούν ένα έθνος. Για παράδειγμα, αν αφήσεις τον τόπο μας, μπορείς εύκολα να καταλάβεις ως πού φτάνει το έθνος μας. Πήγαινε βόρεια, πήγαινε δυτικά, ανατολικά ή νότια, όπου κι αν ταξιδέψεις, όπου κι αν ακούσεις ανθρώπους να μιλάνε σαν κι εμάς ή πάντως να μιλάνε έτσι, ώστε να μπορείς να τους καταλάβεις καλά, όλοι αυτοί μαζί αποτελούμε ένα έθνος. Για παράδειγμα, αν ταξιδέψεις πολύ μακριά από εδώ, θα δεις πολλούς ανθρώπους που όχι μόνο δε μιλάνε τη γλώσσα μας, αλλά ούτε περηφανεύονται για τον Μίλος Όμπιλιτς, ούτε έχουνε τραγούδια για τον Πρίγκηπα Μάρκο, ούτε γιορτάζουνε τη σλάβα μας, ούτε πηγαίνουν σε εκκλησιαστικές συνόδους, ούτε πενθούν για το Κόσοβό μας. Συχνά, αυτοί οι άνθρωποι δε ξέρουν τίποτε για όλα αυτά. Οι άνθρωποι λοιπόν που μιλάνε την ίδια γλώσσα, που πιστεύουν στην ίδια εθνική δόξα και θυμούνται ο ένας τον άλλον απ' όπου κι αν προέρχονται, που έχουν τα ίδια ήθη κι έθιμα, όλοι αυτοί μαζί ονομάζονται έθνος.

Γιός: Κι έχει πολλά τέτοια έθνη στον κόσμο, πατέρα, έτσι δεν είναι;

Πατέρας: Πολλά, γιέ μου! Και καθένα τους έχει το δικό του όνομα. Εκεί, όπου υπάρχει ένα έθνος, υπάρχει και μια γλώσσα. Εκεί, όπου υπάρχει μια γλώσσα, υπάρχει κι ένα όνομα! Αυτοί που μιλάνε τη δική μας γλώσσα είναι οι Σέρβοι • τα άλλα έθνη, πάλι, είναι αμέτρητα. Κοντά σε μας είναι οι Βούλγαροι, οι Ρουμάνοι ή Βλάχοι, οι Ούγγροι, οι Σλοβένοι, οι Ιταλοί, οι Γερμανοί. Υπάρχουν λοιπόν πολλά έθνη στον κόσμο.

Γιός: Αυτό σημαίνει, πατέρα, πως κάθε έθνος έχει το όνομά του, όπως και κάθε άνθρωπος έχει το δικό του όνομα. [...]

Πατέρας: Όταν λοιπόν περισσότερα έθνη σχετίζονται χάρη στη γλώσσα ή τα ήθη και τα έθιμά τους, όπως συνδεόμαστε εμείς με τους Βουλγάρους, τους Σλοβένους, τους Τσέχους, τους Πολωνούς, τους Ρώσους και δυο, τρια άλλα έθνη, τότε θεωρούνται πως όλα μαζί αποτελούν μια οικογένεια, μια μεγάλη φυλή. Αυτή η φυλή και αυτή η σχέση που έχουμε μεταξύ μας ονομάζεται <<η Σλαβική φυλή>>. Και απ' αυτή τη φυλή, εμείς (δηλαδή, οι Σέρβοι και οι Κροάτες), οι Βούλγαροι και οι Σλοβένοι, ονομαζόμαστε <<Νοτιοσλάβοι>> ή <<Γιουγκοσλάβοι>>, επειδή εμείς ζούμε στα νότια, ενώ οι άλλοι Σλάβοι ζούνε στα βόρεια και στ' ανατολικά μας.

Srpska, I, σ. 9-17.

ΤΟ ΠΟΥΜΑΝΙΚΟ ΕΘΝΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑ

Ρουμάνοι Διανοούμενοι της Τρανσυλβανίας
Școala Ardeleană (Η Σχολή της Τρανσυλβανίας)
2^ο μισό του 18^{ου} αιώνα

Εκπρόσωποι:

Σαμουήλ Μίκου Κλάιν, Γκεόργκε Σινκάι, Πέτρου Μάγιου

Θεωρία:

- Οι Ρουμάνοι είναι **αυτόχθονες στην Τρανσυλβανία**
- Είναι **απόγονοι των ρωμαϊκών λεγεώνων**
- Η ρουμανική γλώσσα προέρχεται από την **ομιλούμενη καθαρή λατινική**

Οι εκπρόσωποι της Σχολής της Τρανσυλβανίας προσπάθησαν να κωδικοποιήσουν μία λόγια ρουμανική γλώσσα με **λατινικό αλφάβητο και χωρίς σλαβικές λέξεις.**

Σαμουήλ Μίκου Κλάιν «Σύντομη επισκόπηση της Ιστορίας των Ρουμάνων»(βλ. Σφέτας, *Εισαγωγή στη Βαλκανική Ιστορία, τόμος Α΄*, Εκδόσεις Βάνιας, Θεσσαλονίκη, σελ. 207-208)

Πολιτική και εθνική διάσπαση των ρουμανικών πριγκιπάτων για αιώνες:

-Παραδουνάβιες Ηγεμονίες(Βλαχία και Μολδαβία):

Ημιαυτόνομο καθεστώς υπό την επικυριαρχία του Σουλτάνου(Καταβολή ετήσιου φόρου υποτέλειας)

-Τρανσυλβανία: Έως το 1699 ήταν υπό οθωμανικό ζυγό διατηρώντας έναν βαθμό αυτονομίας. Από το 1699 έως το 1918 βρισκόταν στους κόλπους της Αυστριακής Αυτοκρατορίας.

Πηγή εικόνας:<https://romaniadacia.files.wordpress.com/2018/03/romanian-principalities-moldavia-transylvania-vallachia-1856-18591.jpg>

Ως εκ τούτου, τα πολιτικά
προγράμματα και τα
επαναστατικά κινήματα των
Ρουμάνων κατά τον 19^ο αιώνα
είχαν ως βασικό στόχο την
ένωση (Unirea) αυτών των
περιοχών

Η ΕΛΛΑΔΑ ΕΛΕΥΘΕΡΗ

Αναγνώριση και σύναψη διπλωματικών και προξενικών σχέσεων:

<https://200years.mfa.gr/diplomatic-consular-relations/principalities-of-moldavia-wallachia/>

Η ΡΟΥΜΑΝΙΚΗ ΕΘΝΙΚΗ ΙΔΕΟΛΟΓΙΑ

Η σημασία της γλώσσας για τη ρουμανική ταυτότητα, όπως την παρουσίασε ο Τίτου Μαγιορέσκου (1866), Έθνη και Κράτη στη Νοτιοανατολική Ευρώπη, σελ. 88.

Ο σύγχρονος λαός χρειάζεται να έχει μια εθνική μορφή κράτους και κυρίως ν' αποκτήσει εθνική λογοτεχνία και γλώσσα. [...] Κάθε Ρουμάνος γνωρίζει πως είναι Ρουμάνος και πως ό,τι κι αν κάνει, αναγκαστικά θα προσπαθεί να το συνδέσει, όσο πιο άμεσα μπορεί, με τη λατινική παράδοση από την οποία άντλησε την πνευματική του ζωή. Μέχρι τώρα όμως αυτή η αλήθεια δεν είχε καμιά πρακτική συνέπεια, με εξαίρεση τη γλώσσα και τη γραφή μας, και ορθότατα συνέβαινε αυτό. Γιατί η γλώσσα των Ρουμάνων είναι ο πολυτιμότερος θησαυρός τους, κατάλοιπο των λατίνων προγόνων τους, που σήμερα τους θυμίζει μια διαφορετική αρχαιότητα και που ήταν πάντοτε η μόνη τους πυξίδα, αλλά πυξίδα αξιόπιστη, για να τους κρατά στο σωστό δρόμο και να τους προφυλάσσει από τις άσκοπες περιπλανήσεις και την απώλεια μέσα στα κύματα όλων εκείνων των μεταναστευτικών λαών που στοίχειωσαν τη Δακία του Τραϊανού. Maiorescu, I, σ. 277.

Η Θεωρία της Δακορωμαϊκής Σύνθεσης

Alexandru Xenopol: Ρουμάνος ιστορικός, ο θεμελιωτής της ιστορικής επιστήμης στη Ρουμανία, ο οποίος προώθησε τη θεωρία της **δακορωμαϊκής σύνθεσης**.

- *Ιστορία των Ρουμάνων της Δακίας του Τραϊανού (Istoria românilor din Dacia Traiană).* Πολύτομο έργο που συντάχθηκε την περίοδο 1888-1893

- Δακορωμαϊκή συνέχεια (Σύμφωνα με αυτή τη θεωρία οι Ρουμάνοι προέρχονται από τους αρχαίους Δάκες οι οποίοι εκλατινίστηκαν μετά την κατάκτηση της αρχαίας Δακίας από τους Ρωμαίους το 106 μ.Χ.)

Το σχήμα της **αυτοχθονίας**

Το σχήμα της **συνέχειας**

Αρνητική εικόνα για το σλαβικό και το ελληνικό στοιχείο (Φαναριώτες) αλλά και για την Οθωμανική Αυτοκρατορία

Σήμερα είναι η επικρατέστερη θεωρία Η θεωρία της συνέχειας(Σύνθεση δακορωμαϊκή)

Ο εθνικός ύμνος της Ρουμανίας-Imnul Național al României(Καθιερώθηκε μετά το 1989)

Deșteaptă-te, române

National Anthem of Romania

Andrei Mureșanu
(1816-1863)

Folk tune

De - ștea - ptă - te, ro - mâ - ne, din som - nul cel de moar - te În care te - a adân
cir - ă bar - ba - rii de ti - rani, — bar - ba - rii — de ti - ran! A - cum ori ni - cio -
da - tă croi - eș - te ți al - tă soar - te, La ca - re — să se -
nchi - ne și cru - zii tăi duș - mani. — și cru - zii tăi duș - mani.

bethsnotes.com

**Deșteaptă-te, române, din somnul cel de moarte
,În care te-adânciră barbarii de tirani!
Acum ori niciodată croiește-ți altă soartă,
La care să se-nchine și cruzii tăi dușmani.**

*Ξύπνα, Ρουμάνε, από το νεκρικό σου ύπνο,
Στον οποίο σε βύθισαν οι βάρβαροι τύραννοι!
Ή τώρα ή ποτέ φτιάξε για σένα μοίρα καινούργια,
Στην οποία να υποκλίνονται και οι πιο ωμοί εχθροί σου.*

Acum ori niciodată să dăm dovezi în lume
Că-n aste mâni mai curge un sânge de roman,
Și că-n a noastre piepturi păstrăm cu fală-un nume
Triumfător în lupte, un nume de Traian.

*Ή τώρα ή ποτέ να αποδείξουμε στον κόσμο
Ότι σε αυτά τα χέρια κυλάει ακόμη ένα αίμα Ρωμαίου,
Και πως στα στήθη μας με περηφάνια φυλάμε ακόμη ένα όνομα
Θριαμβευτή στις μάχες, το όνομα του Τραϊανού.*

Priviți, mărețe umbre, Mihai, Ștefan, Corvine,
Româna națiune, ai voștri strănepoți,
Cu brațele armate, cu focul vostru-n vine,
«Viața-n libertate ori moarte» strigă toți.

*Κοιτάξτε, δοξασμένες σκιές, Μιχάλης, Στεφάνος, Κορβίνος
Το Ρουμάνικο έθνος, τα δισέγγονά σας,
Με τα χέρια αρματωμένα, με τη φωτιά σας στις φλέβες,
"Ελεύθερη ζωή ή θάνατος!" αναφωνούν όλοι.*

Preoți, cu crucea-n frunte căci oastea e creștină,
Deviza-i libertate și scopul ei preasfânt.
Murim mai bine-n luptă, cu glorie deplină,
Decât să fim sclavi iarăși în vechiul nost'pământ.

*Ιερείς, με το σταυρό μπροστά γιατί ο στρατός είναι χριστιανικός,
Το λάβαρό του είναι η λευτεριά και ο σκοπός του ιερός,
Καλύτερα να πεθάνουμε στη μάχη δοξασμένα,
Παρά να ζήσουμε ξανά σαν σκλάβοι στην πατρογονική μας γη.*

ΠΗΓΗ:

https://www.youtube.com/watch?v=kqYCLYCQ2vs&list=RDkqYCLYCQ2vs&start_radio=1

Η ΒΟΥΛΓΑΡΙΚΗ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗ

Στη βουλγαρική ιστοριογραφία ως Αναγέννηση (Vazrazhdane) ορίζεται αφενός μεν η 'εθνοποιητική' διαδικασία μέσω της οποίας διαμορφώθηκε το βουλγαρικό έθνος με τη σύγχρονη έννοια του όρου, αφετέρου δε η περίοδος της βουλγαρικής ιστορίας κατά την οποία έλαβε χώρα η εν λόγω διεργασία, δηλαδή ο τελευταίος περίπου αιώνας της οθωμανικής κυριαρχίας στις βουλγαρικές περιοχές και κυρίως το χρονικό διάστημα από τη συνθήκη της Αδριανούπολης το 1829 μέχρι την ίδρυση της βουλγαρικής Ηγεμονίας το 1878(Ναξίδου, 2015:505).

Ειδικοί παράγοντες

-Βελτίωση οικονομικών συνθηκών και ανάπτυξη εύρωστων βουλγαρικών παροικιών στην Κωνσταντινούπολη, το Βουκουρέστι και τη νότια Ρωσία ιδιαίτερα από το 1830 και εξής:

Ιδιαίτερα στην Κωνσταντινούπολη **Βούλγαροι έμποροι** επωφελήθηκαν από τη **μείωση της ελληνικής επιρροής** στην Κωνσταντινούπολη **ιδιαιτέρα μετά την Ελληνική Επανάσταση.**

Επίσης μετά τη λήξη του Ρωσο-οθωμανικού Πολέμου(1828-1829) και τη σύναψη της Συνθήκης Ειρήνης της Αδριανούπολης(1829) η **απελευθέρωση του εμπορίου** ευνόησε μεταξύ άλλων και τους Βούλγαρους **εμπόρους** (Jelavich, ό.π. σ.533).

Δημιουργία **βουλγαρικής αστικής τάξης.** Οι Βούλγαροι αστοί χρηματοδοτούσαν την ίδρυση βουλγαρικών σχολείων και συλλόγων και την εκτύπωση βουλγαρικών σχολικών βιβλίων, περιοδικών και εφημερίδων.

Η βουλγαρική Αναγέννηση/Τα στάδια του βουλγαρικού εθνικού κινήματος:

α) εκδηλώθηκε αρχικά σε πολιτιστικό/εκπαιδευτικό επίπεδο με την ίδρυση σχολείων, τη διδασκαλία της βουλγαρικής γλώσσας, την έκδοση εφημερίδων και περιοδικών και τη μελέτη της ιστορίας και του λαϊκού πολιτισμού του βουλγαρικού λαού.

β) προσέλαβε αργότερα ριζοσπαστικές διαστάσεις με τη διεκδίκηση της εκκλησιαστικής και πολιτικής ανεξαρτησίας του βουλγαρικού έθνους(ό.π.).

Βούλγαροι διανοούμενοι και πολιτικοί κατά τον 19^ο αιώνα:

-Ετερογενές σύνολο

-Στη συντριπτική τους πλειοψηφία και ιδιαίτερα η πρώτη γενιά ήταν **φορείς της ελληνικής γλώσσας και παιδείας**

-Στο συγγραφικό έργο και τη δράση πολλών προσωπικοτήτων της πνευματικής και πολιτικής ζωής **συνυπάρχουν πολλά “αντιφατικά” μεταξύ τους στοιχεία:**

-Αρχική **υιοθέτηση** της ελληνικής γλώσσας και ελληνικής παιδείας και μετέπειτα **απόρριψη** του ελληνικού γλωσσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος

-Απόρριψη του “εθνικού άλλου” αλλά και **απόπειρες συνεργασίας**

Τα ιστορικά θεμέλια του βουλγαρικού έθνους, όπως αυτά εκτέθηκαν από τον Παΐσιο Χιλανδαρινό (1762) .

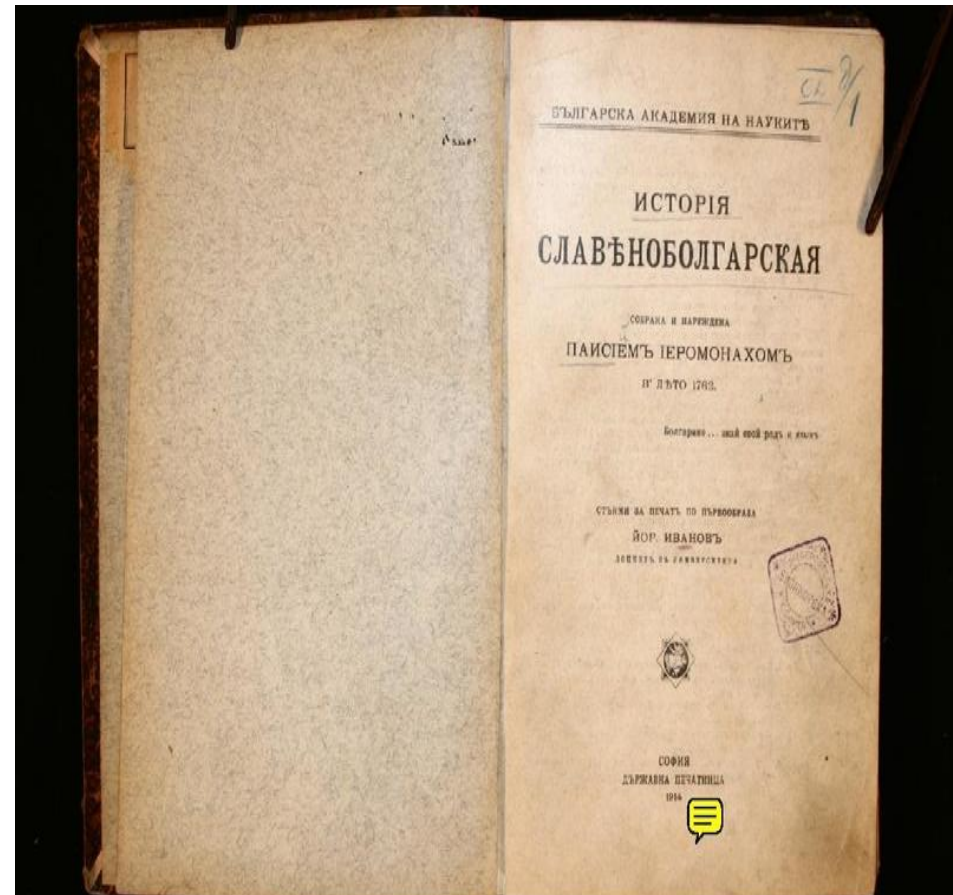
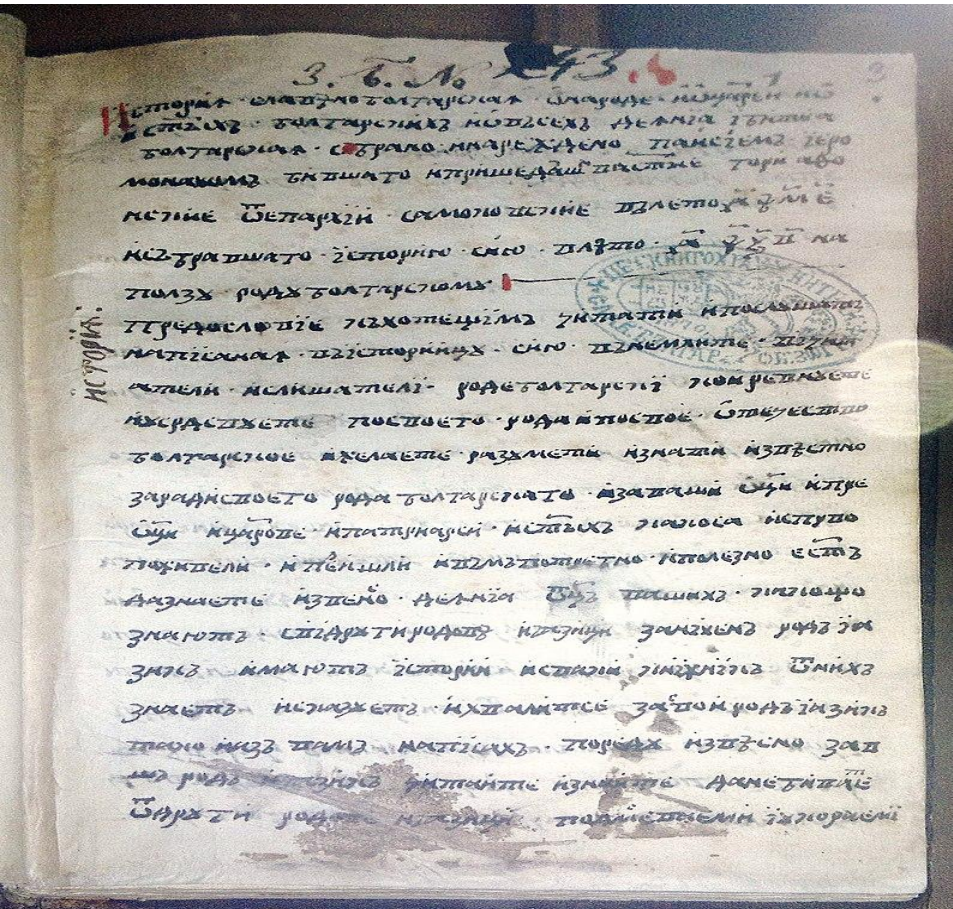
Ακούστε με προσεκτικά, βουλγαρικό λαέ, όλοι εσείς που διαβάσετε κι ακούτε, εσείς που αγαπάτε κι έχετε στην καρδιά σας το λαό και την πατρίδα, εσείς που θέλετε να μάθετε και να ξέρετε όλα αυτά που είναι γνωστά για τις βουλγαρικές σας ρίζες, για τους πατεράδες σας και τους προγόνους σας, για τους τσάρους και τους πατριάρχες και τους αγίους σας, για το πώς έζησαν όλοι αυτοί και πώς περνούσαν τις ημέρες τους. Είναι αναγκαίο και χρήσιμο να μάθετε κι εσείς αυτά που είναι γνωστά για τις πράξεις των γονιών σας, ώστε να γίνετε κι εσείς σαν όλα τα άλλα γένη που ξέρουνε τη φύτρα και τη γλώσσα τους, που έχουν ιστορία την οποία γνωρίζει ο καθένας που ξέρει ανάγνωση, την ξαναλέει και στους άλλους και είναι περήφανος για τη φύτρα και για τη γλώσσα του. Τα έγγραφα λοιπόν για χάρη σας, με τη σειρά που έγιναν, όλα όσα είναι γνωστά με σιγουριά για τις ρίζες σας και για τη γλώσσα σας. Διαβάστε τα λοιπόν και μάθετέ τα, για να μη σας περιγελούν και σας κατηγορούν τα άλλα γένη και οι άλλοι λαοί. Αντιγράψτε το κι εσείς αυτό το βιβλιαράκι της ιστορίας ή πληρώστε άλλους που ξέρουνε να γράφουν για να σας το αντιγράψουν και φροντίστε να μη χαθεί! Υπάρχουν όμως κι άλλοι άνθρωποι που ξεχνάνε τη βουλγαρική τους γενιά, και στρέφονται σε ξένες κουλτούρες και ξένες γλώσσες και δε φροντίζουνε τη βουλγαρική τους γλώσσα. Μαθαίνουνε λοιπόν να διαβάζουν και να γράφουνε στα ελληνικά και ντρέπονται να πουν πως είναι Βούλγαροι. Αχ, άνθρωπε παράξενε και ανόητε! Γιατί ντρέπεσαι να πεις πως είσαι Βούλγαρος και γιατί δε διαβάζεις και δε μιλάς τη δική σου γλώσσα; Ή μήπως νομίζεις πως οι Βούλγαροι δεν είχανε κάποτε και αυτοί το δικό τους βασίλειο και τη δική τους χώρα; Χρόνια πολλά βασίλεψαν και δοξάστηκαν κι έγιναν ξακουστοί σ' όλο τον κόσμο κι έκαναν τους δυνατούς Ρωμαίους και τους σοφούς Έλληνες να τους πληρώνουν φόρους. Και οι τσάροι και οι βασιλιάδες αυτών των λαών έδιναν τις θυγατέρες τους για παντρεία στους δικούς μας τσάρους, για να έχουν ειρήνη με τους βούλγαρους τσάρους. Βούλγαροι ήταν οι πρώτοι, ανάμεσα σ' όλες τις σλαβονικές φυλές, που ανακηρύχτηκαν τσάροι, που απέκτησαν πατριάρχη, που έγιναν χριστιανοί, που κα

τάχτησαν τη μεγαλύτερη χώρα. Οι πρώτοι άγιοι των Σλαβόνων ήταν Βούλγαροι και αυτοί ήταν οι πιο δυνατοί απ' όλους και λατρεύονταν απ' όλες τις σλαβονικές φυλές. Το ίδιο και η βουλγαρική γλώσσα, όπως έγραψα σε τούτο εδώ το βιβλίο ιστορίας, παίρνοντας τα πράγματα με τη σειρά που έγινε το καθένα. Και στην ιστορία πολλών άλλων λαών υπάρχουν μαρτυρίες για τους Βουλγάρους, αφού όλα αυτά που σας είπα παραπάνω για τους Βουλγάρους είναι αληθινά. Paisiy, σ. 19-20.

Η πρώτη σελίδα του χειρογράφου της Σλαβοβουλγαρικής Ιστορίας

<https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Istoriya-slavyanobulgarska.jpg>

Η έκδοση του 1914 της Βουλγαρικής Ακαδημίας Επιστημών

Βασίλ Απρίλωφ(1789-1847)

-Βούλγαρος ευεργέτης, παιδαγωγός και από τους πρωτοπόρους της Βουλγαρικής Εθνικής Αναγέννησης και του βουλγαρικού εθνικισμού

-Προερχόταν από **εμπορική οικογένεια** και όταν έμεινε ορφανός, οι μεγαλύτεροι αδερφοί του τον πήραν στη Μόσχα όπου φοίτησε σε **ελληνικό σχολείο**, καθώς τα ελληνικά θεωρούνταν απαραίτητα για την ενασχόληση με το εμπόριο.

Εγκαταστάθηκε ως έμπορος στην Οδησσό.

Γκεόργκι Ρακόβσκι (1821-1867)

Κορυφαία φυσιογνωμία του βουλγαρικού εθνικού κινήματος και πρωτοπόρος του πολιτικού εθνικισμού, δηλαδή της πολιτικής αυθυπαρξίας του έθνους.

Για τον Ρακόβσκι η προσφυγή στην **ένοπλη δράση** αποτελούσε το μοναδικό αποτελεσματικό μέσο για την επίτευξη της πολιτικής ανεξαρτησίας των Βουλγάρων(Ναξίδου, 2020:363).

Λιούμπεν Καραβέλοφ (1834-1879)

Σημαντικός εκπρόσωπος του βουλγαρικού πολιτικού εθνικισμού και υποστηρικτής του φεντεραλισμού

Υποστήριζε ότι:

-η οθωμανική κυριαρχία ήταν ένας βάρβαρος και τυραννικός ζυγός κάτω από τον οποίο ο βουλγαρικός λαός υφίστατο αμέτρητα δεινά

-η ανεξάρτητη εθνική διακυβέρνηση αποτελούσε το μοναδικό πολιτικό σύστημα που παρείχε τις απαραίτητες προϋποθέσεις για πρόοδο και ευημερία(Ναξίδου, ό.π.:368).

**Β. Η ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΧΕΙΡΑΦΕΤΗΣΗ
ΤΩΝ ΒΟΥΛΓΑΡΩΝ ΚΑΙ Η ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ
ΤΗΣ ΒΟΥΛΓΑΡΙΚΗΣ ΕΞΑΡΧΙΑΣ**

Παράγοντες:

-Οι επιδιώξεις των Ελλήνων, Σέρβων και Ρουμάνων, οι οποίοι είχαν καταφέρει να επιτύχουν την αυτονομία ή την ανεξαρτησία τους, για δημιουργία **ξεχωριστής εθνικής εκκλησίας** λειτούργησαν ως **πρότυπο** για τους Βουλγάρους.

-**Το Διάταγμα του Γκιουλχανέ(1839)** το οποίο προέβλεπε την **ισότητα μεταξύ των θρησκειών έναντι του νόμου** έδωσε περαιτέρω ώθηση στις επιδιώξεις και κινήσεις των Βουλγάρων κατά της εξουσίας του Πατριαρχείου στα βουλγαρικά εδάφη.

Οι Βούλγαροι επρόκειτο να ακολουθήσουν τον αντίστροφο δρόμο: Μια Εθνική Αυτοκέφαλη Βουλγαρική Εκκλησία με συγκεκριμένα όρια δικαιοδοσίας θα μπορούσε να οδηγήσει στη δημιουργία ανεξάρτητου βουλγαρικού κράτους(Jelavich, ό.π., σ.541· Κατσόβσκα-Μαλιγκούδη, ό.π., σ.319).

Κατά τη δεκαετία του 1840 οι αντιδράσεις των Βουλγάρων εναντίον του Πατριαρχείου έγιναν πιο έντονες. Απαιτούσαν την **αποστολή βουλγαρόφωνων ιερέων σε περιοχές με βουλγαρικό πληθυσμό**. Καθοριστικός ήταν ο ρόλος της **βουλγαρικής κοινότητας της Κωνσταντινούπολης** η οποία πέτυχε την έκδοση σουλτανικού φερμανιού για την **ανέγερση βουλγαρικής εκκλησίας στο Φανάρι στην Κωνσταντινούπολη(1849)**(Jelavich, ό.π., σ.541· Κατσόβσκα-Μαλιγκούδη, ό.π., σ.320).

Η διαμάχη μεταξύ των Βουλγάρων και του Οικουμενικού Πατριαρχείου οξύνθηκε κατά **τη δεκαετία του 1860:**

-Άκαρπες διαπραγματεύσεις→**ρήξη μεταξύ Πατριαρχείου και Βουλγαρικής Εκκλησίας**

- Στις **28 Φεβρουαρίου 1870** εκδόθηκε σουλτανικό φερμάνι με το οποίο ιδρύθηκε η αυτόνομη Βουλγαρική Εξαρχία.

Η Εξαρχία περιλάμβανε 17 μητροπόλεις.

οποιαδήποτε όμως μητρόπολη μπορούσε να αποσπαστεί από το Πατριαρχείο και να υπαχθεί στην Εξαρχία **αν το επιθυμούσαν τουλάχιστον τα δύο τρίτα των κατοίκων της.**

Το φερμάνι αυτό ήταν **μεγάλο βήμα στην ανάπτυξη του βουλγάρικου εθνικισμού.** Αφού απέτυχαν όλες οι προσπάθειες για συμφιλίωση, το 1872 ο Πατριάρχης Ανθιμος ΣΤ' ανακήρυξε την Εξαρχία σχισματική και αφόρισε τον Έξαρχο(Jelavich, ό.π., σσ.541-543· Γαρδίκια-Κατσιαδάκη, 1974:111).

Το γεγονός ότι στις επαρχίες που εντάχθηκαν στη δικαιοδοσία της Βουλγαρικής Εξαρχίας συμπεριελήφθησαν μόνο λίγες (κατά την κρίση των βουλγάρων αυτονομιστών) μακεδονικές επαρχίες, όπου ζούσαν αρκετοί βουλγαρόφωνοι, κάθε άλλο παρά ανέκοψε τις προσπάθειες αυτονόμησης από το Πατριαρχείο. Η ίδρυση της Εξαρχίας έδωσε στις διαμάχες που είχαν ξεσπάσει ήδη κατά τη δεκαετία του '60 σε πολλές περιοχές της Μακεδονίας νέα ώθηση και πιο ριζοσπαστικό χαρακτήρα.

Πηγή: Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού(2000). Τανζιμάτ.
Ανακτήθηκε 8/6/2021 από τον δικτυακό τόπο
<http://www.ime.gr/projects/tanzimat/gr/main/100.html>

Γ. ΜΑΖΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑ-ΕΘΝΙΚΗ ΞΕΞΕΓΕΡΣΗ

Αποτέλεσμα της κρίσης του Ανατολικού Ζητήματος στο διάστημα 1875-1878:

-Η αγροτική εξέγερση στη Βοσνία-Ερζεγοβίνη το καλοκαίρι του 1875 κατά των μουσουλμάνων γαιοκτημόνων

-**Βουλγαρική εξέγερση τον Απρίλιο του 1876** η οποία κατεστάλη τον Ιούνιο → τέθηκε επί τάπητος το βουλγαρικό εθνικό ζήτημα

-Άρνηση Οθωμανικής Αυτοκρατορίας να εφαρμόσει μεταρρυθμίσεις

-Διόγκωση του **πανσλαβισμού** στη ρωσική κοινή γνώμη

-Η Ρωσική Αυτοκρατορία κηρύσσει τον πόλεμο στην Οθωμανική Αυτοκρατορία τον Απρίλιο του 1877.

Συνθήκη Αγίου Στεφάνου(3 Μαρτίου 1878)

Διμερής συνθήκη που συνολογήθηκε μεταξύ της Ρωσικής και Οθωμανικής αυτοκρατορίας θέτοντας τέρμα στον Ρωσο-Οθωμανικό Πόλεμο (Απρίλιος 1877 - Ιανουάριος 1878).

Προσπάθεια λύσης του Ανατολικού Ζητήματος σύμφωνα με... τα συμφέροντα και τις βλέψεις της Ρωσικής Αυτοκρατορίας.

Bulgaria (1878).

Treaty of San Stefano and Congress of Berlin.

- Bulgaria after the Treaty of San Stefano
- Principality of Bulgaria (autonomous)
- Eastern Rumelia (Ottoman province)
- Macedonia (Ottoman)

- Η Ρωσία ανακτούσε εδάφη που είχε χάσει στον Κριμαϊκό Πόλεμο
- Ανεξαρτησία Σερβίας, Ρουμανίας, Μαυροβουνίου
- Η Βοσνία-Ερζεγοβίνη υπό αυστροουγγρική διοίκηση
- Ανακήρυξη Βουλγαρίας ως αυτόνομης Ηγεμονίας η οποία περιελάμβανε την περιοχή από τον Δούναβη μέχρι το Αιγαίο και από Μαύρη θάλασσα μέχρι τον Δρίνο ποταμό.**

Αντιδράσεις από τις υπόλοιπες Μ. Δυνάμεις και απόρριψη του σχεδίου της Ρωσίας για δημιουργία Μεγάλης Βουλγαρίας.

Συνέδριο του Βερολίνου(13 Ιουνίου - 13 Ιουλίου 1878)

Το συνέδριο αυτό συγκλήθηκε υπό την προεδρία του καγκελάριου Βίσμαρκ και τη συμμετοχή πληρεξούσιων της Αγγλίας, Αυστροουγγαρίας, Γαλλίας, Ιταλίας, Οθωμανικής και Ρωσικής Αυτοκρατορίας και τεσσάρων βαλκανικών κρατών (Ελλάδα, Σερβία, Ρουμανία και Μαυροβούνιο), με στόχο τον καθορισμό των συνόρων των κρατών της Βαλκανικής Χερσονήσου μετά το Ρωσοοθωμανικό Πόλεμο του 1877-78.

Βασικός σκοπός: **ανατροπή της Συνθήκης του Αγίου Στεφάνου**, που είχε συνομολογηθεί τρεις μήνες πριν (3 Μαρτίου 1878) μεταξύ της Ρωσικής και της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας.

Οι αποφάσεις που έλαβε το συνέδριο σε σειρά πρωτοκόλλων διατυπώθηκαν στη συνέχεια στη **Συνθήκη του Βερολίνου (1878)** που συνομολογήθηκε και υπεγράφη την ημέρα της λήξης του.

-Σερβία, Ρουμανία, Μαυροβούνιο: Ανεξάρτητα

-Ίδρυση **αυτόνομης Βουλγαρικής Ηγεμονίας** μεταξύ Δούναβη και **Αίμου** υπό την επικυριαρχία του Σουλτάνου

-Ίδρυση **οθωμανικής επαρχίας με καθεστώς αυτονομίας** και υπό χριστιανό διοικητή που θα έφερε την ονομασία **Ανατολική Ρωμυλία**

-Μακεδονία, Θράκη, Ήπειρος: Παραμένουν **υπό οθωμανική κυριαρχία**(Jelavich, ό.π, σσ.564-568).

Εικόνα: Πολιτικός χάρτης της Βουλγαρίας και Ανατολικής Ρωμυλίας το 1878

Πηγή:

<https://ellas2.wordpress.com>

Η Ανατολική Ρωμυλία ή Ρουμυλία

(βουλγαρικά: Източна Румелия):
Αυτόνομη περιοχή της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, που δημιουργήθηκε το 1878 από τη Συνθήκη του Βερολίνου.

Καταργήθηκε *de facto* το **1885**, οπότε ενοποιήθηκε με το Πριγκιπάτο της Βουλγαρίας επίσης υπό την **επικυριαρχία** του Σουλτάνου της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας.

Συνέχισε να είναι *de jure* Οθωμανική επαρχία μέχρι το **1908**, οπότε η Βουλγαρία ανακηρύχτηκε ανεξάρτητη.

ΤΟ ΑΛΒΑΝΙΚΟ ΕΘΝΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑ

**Οι παράγοντες διαμόρφωσης, τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά
και οι πρώτες πολιτικές κινήσεις στα τέλη του 19^{ου} αιώνα**

Η ονομασία *Αλβανοί* είναι επωνυμία **ιλλυρικού φύλου** στην αρχαιότητα και είναι η αρχαϊκή μορφή του όρου *Αρβανίται* που υπάρχει από τον 11^ο αιώνα στις βυζαντινές πηγές(Σφέτας, 2009, σ.266)

Αλβανία=Shqipëria=Χώρα των αετών

Σημαία

Εθνόσημο

Πνευματική και εθνική αφύπνιση: **Στο τελευταίο τέταρτο του 19^{ου} αιώνα**

Η τελευταία βαλκανική χώρα που απελευθερώθηκε από τους Οθωμανούς και έγινε ανεξάρτητη.

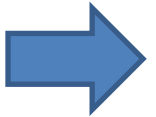
Ιδιαίτερες οικονομικές, κοινωνικές και πολιτικές συνθήκες κατά την οθωμανική περίοδο/Βασικοί παράγοντες καθυστερημένης εθνικής αφύπνισης

Μαζικοί εξισλαμισμοί

+

Εκτεταμένοι εποικισμοί Τούρκων → Εθνολογική αλλοίωση του πληθυσμού

Η πλειονότητα των Αλβανών είναι μέχρι και σήμερα **μουσουλμάνοι.**

Πολλοί Αλβανοί κατείχαν **προνομιακές θέσεις** στον οθωμανικό κρατικό μηχανισμό

-Ανομοιογένεια στην κοινωνική οργάνωση: Στις νότιες περιοχές κυριάρχησε το **οθωμανικό τιμαριωτικό σύστημα** και στα βόρεια κυριάρχησε η οργάνωση σε **φάρες**

-**Φυλετική διάσπαση**(Γκέκηδες στο βορρά, Τόσκηδες στο νότο)

-**Θρησκευτική διάσπαση: Μουσουλμάνοι**(κυρίως Μπεκτασήδες: πρόκειται για σέκτα η οποία συνδύαζε στοιχεία του Ισλάμ και του Χριστιανισμού), ορθόδοξοι, καθολικοί.

-**Εκπαιδευτική διάσπαση:** Ιταλικά σχολεία, ελληνικά σχολεία που τα συντηρούσαν οι ελληνικές κοινότητες και το Πατριαρχείο και μουσουλμανικά ιεροδιδασκαλεία.

-Ανάμειξη με γειτονικούς βαλκανικούς πληθυσμούς: στα νότια με το **ελληνικό στοιχείο** και στα βόρεια και βορειοανατολικά με τους **Σλάβους**. Επίσης ήταν έντονο και το **βλαχικό** στοιχείο.

-Σημαντικές **πληθυσμιακές μετακινήσεις κατά την οθωμανική περίοδο**.

Προς το εξωτερικό π.χ. στην Κάτω Ιταλία

Προς ορεινές, άγονες και απρόσιτες περιοχές(κτηνοτροφία, πατριαρχικές οικογένειες) και αντίστροφα: κάθοδος ορεινών πληθυσμών προς εύφορες πεδινές περιοχές→αλβανικές εγκαταστάσεις π.χ. στην πεδιάδα του Κοσσυφοπεδίου.

Από τα τέλη του 18^{ου} αιώνα μέχρι το 1878

Σταδιακή ανάπτυξη της αλβανικής κοινωνίας χάρη στην **ευρωπαϊκή οικονομία και τις εμπορικές σχέσεις με την Ιταλία.**

Τάξη εμπόρων και αγροτών συνδεδεμένων με τα αστικά κέντρα της Σκόδρας, στο Βεράτι και στο Ελβασάν.

Ωστόσο οι όποιες εξεγέρσεις που ξέσπασαν εκείνη την περίοδο εναντίον της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας ήταν για τη διατήρηση των προνομίων των Αλβανών γαιοκτημόνων.

Έτσι η αρχική αιτία για την εθνική αφύπνιση των Αλβανών ήταν η **αντίθεση προς τους γειτονικούς χριστιανικούς λαούς** και όχι η αντίθεση προς την οθωμανική κυριαρχία(Νυσταζοπούλου-Πελεκίδου, ό.π. σσ. 278-279' Jelavich, 568-571).

Ο Σύνδεσμος της Πριζρένης ή Αλβανική Ένωση(1878-1881)

Ιδρύθηκε στις **10 Ιουνίου 1878** από Αλβανούς φεουδάρχες, εμπόρους, αρχηγούς φατριών και διανοουμένους ως αποτέλεσμα των εξελίξεων που δρομολογούνταν με το **Συνέδριο του Βερολίνου**(Για το Συνέδριο του Βερολίνου (βλ. αναλυτικά Jelavich, 2006, σσ.566-568).

Πρόεδρος: **Αβδούλ Φράσερι**

Στράφηκαν **εναντίον των εδαφικών απαιτήσεων της Σερβίας, του Μαυροβουνίου και της Ελλάδας.**

15 Ιουνίου 1878: Υπόμνημα προς τις Μεγάλες Δυνάμεις απαιτώντας την «ακεραιότητα του αλβανικού εδάφους»

Δύο τάσεις

-Η μία τάση εκπροσωπούταν από τους πασάδες, τους μπέηδες και τον ανώτερο μουσουλμανικό κλήρο. Έδινε έμφαση στη συσπείρωση των μουσουλμανικών πληθυσμών και την **υπεράσπιση της ακεραιότητας της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας**

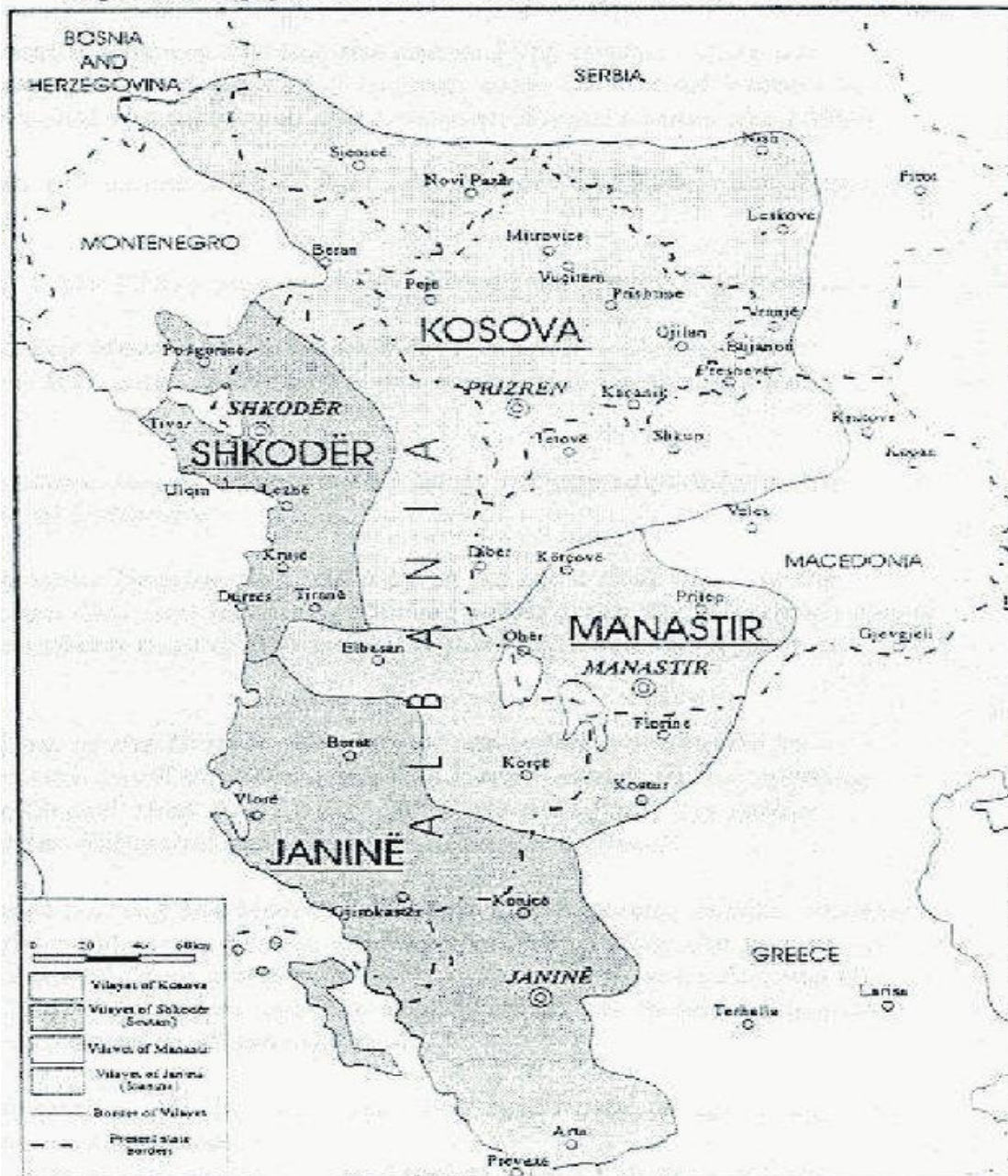
-Η δεύτερη ομάδα υπό την ηγεσία του **Φράσερι** προωθούσε τους **αλβανικούς εθνικούς στόχους**, καθώς επιθυμούσε την **ενότητα των Αλβανών** ανεξάρτητα από τη θρησκεία τους. Προσπαθούσε να εξασφαλίσει **αυτόνομη διοίκηση**.

Τελικά επικράτησε η πρώτη τάση με τους συντηρητικούς μουσουλμάνους οι οποίοι στόχευαν στη διατήρηση της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας.

Ο Σύνδεσμος της Πριζρένης στόχευε στη μη υπογραφή των συνθηκών του Βερολίνου (Jelavich, ό.π., σσ.572-575).

The Four Albanian Vilayets During The Ottoman Empire (Circa 1878)

Map: Courtesy of Mr. Ilir Hamiti, Kosova Information Centre, London.

Χάρτης με τις αλβανικές διεκδικήσεις το 1878:

Βιλαέτι του Κοσόβου

+

Βιλαέτι του Μοναστηρίου

+

Βιλαέτι της Σκόδρας

+

Βιλαέτι των Ιωαννίνων

↓

Ένα αλβανικό βιλαέτι

Πηγή:

Vladislav Sotirović, "Who are the Albanians?:"

The Illyrian Anthroponymy and the Ethnogenesis of the Albanians – A Challenge to Regional Security" *Serbian Studies* 26(2012), 45-79.

https://www.researchgate.net/publication/290892376_Who_are_the_Albanians_The_Illyrian_Anthroponymy_and_the_Ethnogenesis_of_the_Albanians_-_A_Challenge_to_Regional_Security/figures?lo=1&utm_source=google&utm_medium=organic

Παρά την πρόσκαιρη αποτυχία της Ένωσης της Πριζρένης, η συμβολή της στην **προώθηση του αλβανικού εθνικού ζητήματος** ήταν πολύ σημαντική. Πλέον οι Μεγάλες Δυνάμεις είχαν πληροφορηθεί για τους αλβανικούς εθνικούς στόχους και τα εδάφη που τελικά δόθηκαν στο Μαυροβούνιο και την Ελλάδα ήταν πολύ λιγότερα από αυτά που προβλεπόταν αρχικά(Jelavich, 2006, σ.575).

Επιπλέον τέθηκαν οι βάσεις για τις μετέπειτα πνευματικές και πολιτικές κινήσεις των Αλβανών οι οποίες οδήγησαν-χάρη και στην ευνοϊκή για τους Αλβανούς πολιτική της Αυστροουγγαρίας και της Ιταλίας- στη **δημιουργία αλβανικού ανεξάρτητου κράτους το 1912.**

**Η ΑΛΒΑΝΙΚΗ ΔΙΑΝΟΗΣΗ
ΣΠΟΥΔΕΣ, ΣΤΟΧΟΙ, ΔΡΑΣΕΙΣ**

Οι Αλβανοί διανοούμενοι ανέπτυξαν έντονη πολιτιστική-εκπαιδευτική δραστηριότητα σε αλβανικές παροικίες που ιδρύθηκαν σε πόλεις όπως το **Βουκουρέστι, το Γαλάτσι, η Αλεξάνδρεια, το Κάιρο, η Σόφια** κτλ.

Την αλβανική εθνική κίνηση στήριζαν οι Βούλγαροι και οι Ρουμάνοι, όσο αυτή στρεφόταν κατά των Σέρβων και Ελλήνων.

Οι Μεγάλες Δυνάμεις που στήριζαν το αλβανικό εθνικό κίνημα ήταν η Αυστροουγγαρία και η Ιταλία στο πλαίσιο της αντισλαβικής τους πολιτικής(Σφέτας, 451).

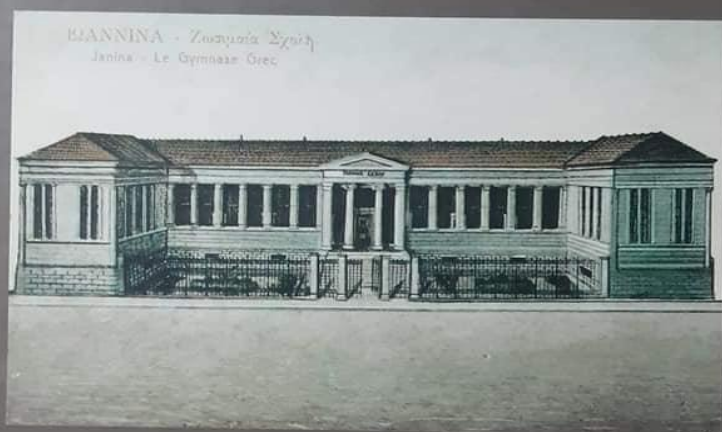
Βασικοί εκπρόσωποι του αλβανικού εθνικού κινήματος: **Ναΐμ Φράσερι(1864-1900), Σάμι Φράσερι(1850-1904), Φαΐκ Κονίτσα(1875-1942), Πάσκο Βάσα(1825-1892).**

Όλοι τους ήταν μορφωμένοι, γνώριζαν ευρωπαϊκές γλώσσες, είχαν έρθει σε επαφή με τις ιδέες του Γαλλικού Διαφωτισμού και επεδίωξαν την υπέρβαση των θρησκευτικών και φυλετικών διαφορών.

Προέβαλαν ως βασικά στοιχεία της αλβανικής εθνικής ταυτότητας τη γλώσσα και το ένδοξο παρελθόν(καταγωγή Αλβανών από Ιλλυριούς) (Σφέτας, 451-455).

Κάποιοι από αυτούς, όπως ο Ναΐμ Φράσερι, προέκριναν τον Μπεκτασισμό ως την ιδανική θρησκεία για τους Αλβανούς, γιατί έφερνε κοντά χριστιανούς και μουσουλμάνους(Σφέτας, 452).

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΑΠΟΦΟΙΤΩΝ ΖΩΣΙΜΑΙΑΣ ΣΧΟΛΗΣ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

ΜΝΗΜΗ
ΖΩΣΙΜΑΙΑΣ ΣΧΟΛΗΣ
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Τα έξι αδέρφια Φράσερι από την Αλβανία στα Γιάννινα, το 1865,
όπου ολοκλήρωσαν τα εγκύκλια μαθήματα στη Ζωσιμαία.

ΦΡΑΣΕΡΙ ΝΑΪΜ (1846-1900)

ΕΘΝΙΚΟΣ ΠΟΙΗΤΗΣ ΤΗΣ ΑΛΒΑΝΙΑΣ

Γεννήθηκε το 1846 στο Φρασέρ Περνέτ της Αλβανίας. Μαζί με τα δυο άλλα αδέρφια του, τον Αμπντιλ και τον Σαμί, αγωνίστηκαν για την απελευθέρωση του λαού τους από το βαθύ σκοτάδι του Φεουδαρχισμού και από τη σκλαβιά των ξένων. Τα εγκύκλια μαθήματα, όπως και τα άλλα αδέρφια του, τα πήρε στη Ζωσιμαία Σχολή στην οποία, εκείνη την εποχή, συνέρρεαν μαθητές από όλα τα μέρη. Με τα εφόδια που πήρε από τη Ζωσιμαία γύρισε στην Αλβανία και γρήγορα έγινε ο ιδρυτής της Εθνικής Αλβανικής Λογοτεχνίας. Υπήρξε μια από τις κεντρικές μορφές του πολιτικού κινήματος και της κίνησης των γραμμάτων και της τέχνης που, τελικά, κατόληξαν στην ανεξαρτησία της Αλβανίας το 1912.

Σε όλη την πατριωτική του δραστηριότητα ο Ναΐμ Φράσερι είχε αχώριστο σύντροφο την πένα του, η οποία έγινε το κύριο όπλο του πολέμου του, ενώ η λογοτεχνία και το σχολείο ήταν το καθημερινό πεδίο μάχης. Από τα πρώτα του ποιήματα έφερε στην αλβανική λογοτεχνία μια καινούρια πνοή και ένα νέο τόνο στη γλώσσα. Εμφανίζεται το 1884 με απλούς στίχους που γρήγορα γίνονται πραγματική πατριωτική τροφή για τους Αλβανούς. Δυο χρόνια αργότερα, το 1886, γράφει το «Κτηνοτροφία και Γεωργία», το πιο αξιόλογο λογοτεχνικό του ποίημα. Αυτός έδωσε στην Αλβανία το 1887, τα πρώτα αλβανικά σχολικά εγχειρίδια, στο πρώτο εθνικό σχολείο και αφιέρωσε την πρώτη εμποιοία στον ήρωα της Αλβανίας Σκενδέρμπεη. Ονομάστηκε «το αηδόνι» της αλβανικής γλώσσας και αναγνωρίστηκε ως εθνικός ποιητής.

ΦΡΑΣΕΡΙ ΣΑΜΙ (1850-1904)

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΑΣ ΤΗΣ ΑΛΒΑΝΙΑΣ

Γεννήθηκε το 1850 στο Φρασέρ Περνέτ της Αλβανίας. Φοίτησε και αυτός, όπως και τα άλλα αδέρφια του, στη Ζωσιμαία Σχολή. Σε τίτλο της Ζωσιμαίας τον οποίο υπογράφει, το 1868, ο Γυμνασιάρχης Μανάρης αναγράφεται ότι «ο Σαμί Φράσερι εξετασθείς δημοσία κατά τας ενιαυσίους εξετάσεις ηξιώθη του πένυ καλώς βαθμού».

Επιστρέφοντας στην Αλβανία συνδύασε την πατριωτική δράση με την καλλιέργεια των γραμμάτων και αναδείχθηκε όχι μόνο αγνός πατριώτης, αλλά και λαμπρός συγγραφέας και επιστήμονας. Στάθηκε ανάμεσα στα δυο αδέρφια του, τον Αμπντιλ και τον Ναΐμ και εστίασε τον καθημερινό του πόλεμο στο πολιτιστικό πεδίο: Έγραψε πολλά έργα στα αλβανικά και στα τουρκικά, σπουδαία για την ανάπτυξη της αλβανικής κουλτούρας. Όμως το πραγματικό πορτρέτο του Σαμί Φράσερι το καθορίζουν πρώτ' απ' όλα τα έγγραφα του στην υπηρεσία της Εθνικιστικής κίνησης, τα αλβανικά εγχειρίδια τα οποία ετοίμασε για το Αλβανικό εθνικό σχολείο και πάνω απ' όλα η πολιτική του πραγματεία που δημοσιεύτηκε, το 1899, με τίτλο: «Η Αλβανία όπως ήταν, όπως είναι και όπως θα είναι». Η πραγματεία αυτή αποτελεί το ιδεολογικό μανιφέστο του αλβανικού κινήματος για την απελευθέρωση από τον τουρκικό ζυγό.

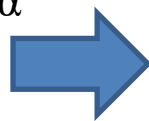
Με τα εφόδια που τα τρία αδέρφια, ο Αμπντιλ, ο Ναΐμ και ο Σαμί, πήραν από τη Ζωσιμαία Σχολή κατέλαβαν λαμπρή θέση στην Εθνική και αναγεννητική προσπάθεια της Αλβανίας.

Ναΐμ Φράσερι(1864-1900)

Φοίτησε, μεταξύ άλλων, στη Ζωσιμαία Σχολή των Ιωαννίνων, όπου έμαθε τα αρχαία ελληνικά, τα λατινικά και τα γαλλικά. Ήρθε σε επαφή με τις ιδέες του Γαλλικού Διαφωτισμού.

Ποίημα *Αληθής Πόθος των Σκυπετάρων* γραμμένο στα ελληνικά το 1886.

(Σφέτας, 453).

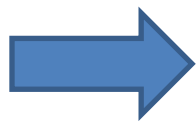

«Ω! τέκνα της πατρίδος μου, γενναίοι πατριώται! Περιφημοί πολεμισταί, και συνετοί συνάμα! Όπως και πάντα ήμεθα άπαντες ηνωμένοι, Πιστοί τη εθνικότητι και φίλοι της πατρίδος. Πρέπει και νυν και εσαεί να ήμεθα τοιούτοι, Ήδη δε περισσότερο πρέπει να ενωθώμεν προς θείον τον σκοπόν ημών, χάριν ελευθερίας, Αφού πλέον ο τύραννος έχασε τας δυνάμεις. Ω! γόνοι γενναιόκαρδοι Μεγάλου Αλεξάνδρου, του περιφήμου Πύρρου τε και των άλλων ηρώων, Και παίδες του Σκένδερβεϋ πατρός ανδρειωμένου, Όστις δεν είχε πάποτε όμοιον εν τω κόσμω, Ανδρείοι, θάρρος και ελπίς, ας ήνε οδηγοί μας, Σύμφωνοι και ομόφρονες ας πράττωμεν το δέον, Πελασγοί εγεννήθημεν ημείς πριν της σελήνης... Την δόξαν των προγόνων μας κανείς δε την αρνείται, η ιστορία μαρτυρεί τάνδραγαθήματά των. Ως αετοί επέταξαν ποτέ εις την Ασίαν, Και αναποδογύρισαν τον θρόνον του Δαρείου. Τελείως καταστρέψαντες τους Πέρσας, του βαρβάρους, Έσωσαν τον πολιτισμόν εκ φοβερού κινδύνου... Ήσαν οι πρόγονοι ημών οι ξένοι Μακεδόνες... Ανέκαθεν το έθνος μας ήτο καθώς και τώρα, Γενναίον μεγαλοπρεπές και ευγενές και θείον, Αυτοί ήσαν όπως ημείς γνήσιοι Σκυπετάροι. Έλαβε δε το όνομα αυτό ο Σκυπετάρος, Ότι εις την σημαίαν του είχε τον γύπα πάντα, Σύμβολον της δυνάμεως, της νίκης, της ανδρείας...».

Φαΐκ Κονίτσα(1875-1942)

Κατά τα έτη 1897-1907 εξέδιδε την εφημερίδα **Albania** στις Βρυξέλλες και μετά στο Λονδίνο με την οικονομική στήριξη της **Αυστροουγγαρίας.**

Στόχοι της εφημερίδας

«Η ανάπτυξη ενός αλβανικού εθνικού κινήματος το οποίο θα έχει πλήρη επίγνωση των θεμελιωδών διαφορών τις οποίες έχουν οι Αλβανοί από τους Τούρκους... Η εφημερίδα η οποία θα συντάσσεται στα τούρκικα, τα γκεκικά και γαλλικά, θα δημοσιεύει δημοτικά άσματα, ιστορικά χρονικά, πατριωτικά ποιήματα, οικονομικά ζητήματα, πολιτικά σχόλια υπό μορφή ειδήσεων τα οποία δε θα πρέπει ούτε να κινούν τη δυσπιστία της Υψηλής Πύλης μέσω κάποιων εχθρικών σχολίων ούτε όμως και να ωθούν τους Αλβανούς, μέσω ευνοϊκών σχολίων, στην υιοθέτηση μιας ευνοϊκής στάσης έναντι της Υψηλής Πύλης» (βλ. Έθνη και κράτη στη Νοτιοανατολική Ευρώπη, ό.π., 91).

ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Batakovic, D. T. (2018, Οκτώβριος 13). Η Σερβική Εξέγερση του 1804. Μια Γαλλική Επανάσταση Βαλκανικών Προδιαγραφών. *Clio Turbata*. Ανακτήθηκε Απρίλιος 26, 2023, από <https://clioturbata.com/%CE%B1%CF%80%CF%8C%CF%88%CE%B5%CE%B9%CF%82/batakovic-serbian-revolution/>

Jelavich, B.(2006). *Ιστορία των Βαλκανίων Ι. 18^{ος}-19^{ος} αιώνας*. Μτρφ. Χριστίνα Δεληστάθη. Αθήνα: Εκδόσεις Πολύτροπον.

Κιτρομηλίδης, Π. Μ. (2000). *Η Γαλλική Επανάσταση και η Νοτιοανατολική Ευρώπη* (2^η έκδ.). Αθήνα: Πορεία. (Δημοσίευση πρωτότυπου έργου το 1990).

Mazower, M.(2003). *Τα Βαλκάνια*. Μτφρ. Κωνσταντίνος Κουρεμένος. Αθήνα: Πατάκης

Ναξίδου, Ε.(2020). Ναξίδου, Ε.(2020). Ο ορθόδοξος κόσμος των Βαλκανίων σε 'κρίση': η ανάδυση των εθνικών κοινοτήτων και η ιδέα της βαλκανικής συνεργασίας. Στο Β. Σαμπατακάκης(Επιμ.), *Πρακτικά του ΣΤ' Συνεδρίου Νεοελληνικών Σπουδών. Ο ελληνικός κόσμος σε περιόδους κρίσης και ανάκαμψης, 1204-2018, Lund 4-7 Οκτωβρίου 2018. Τόμος Δ'*(σσ. 355-377). Αθήνα: Ευρωπαϊκή Εταιρεία Νεοελληνικών Σπουδών.

Νυσταζοπούλου-Πελεκίδου, Μ.(1991). *Οι Βαλκανικοί λαοί. Από την τουρκική κατάκτηση στην εθνική αποκατάσταση(14^{ος}-19^{ος} αι.)*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Βάνιας.

Σταματόπουλος, Δ. (12 Οκτωβρίου 2021). *Βαλκανικοί Εθνικισμοί. Η δημιουργία των Βαλκανικών Κρατών*. Ανακτήθηκε 2 Απριλίου 2023, από
Ανιχνεύσεις: <https://www.anixneuseis.gr/%CE%BF%CE%B9-%CE%B2%CE%B1%CE%BB%CE%BA%CE%B1%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%AF-%CE%B5%CE%B8%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CE%B9%CF%83%CE%BC%CE%BF%CE%AF/?fbclid=IwAR1zZurpfuAbwvzfU8YvSgEYTEDXuZ-7fM17mUnOwAWIcXNowKJloyP8Zoc>

Stavrianos L.S.(2007). *Τα Βαλκάνια από το 1453 και μετά*. Μτφρ. Ελένη Δελιβάνη. Ιστορική επιμέλεια Βασίλης Κ.Γούναρης. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Βάνιας.

Stoianovich, T. (2024). *Βαλκάνιοι Κόσμοι. Η Πρώτη και η Τελευταία Ευρώπη*. Πρόλογος-Μετάφραση-Επιμέλεια Δ. Σταματόπουλος. Εκδόσεις Επίκεντρο.

Παπαγιάννη, Ε.(2015). *Η εικόνα του Βουλγαρικού Σχίσματος μέσα από τις ελληνόφωνες και βουλγαρόφωνες πηγές της περιόδου 1870-1872*. Μεταπτυχιακή Διατριβή, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, Κομοτηνή. Ανακτήθηκε 8/6/2021 από <https://repo.lib.duth.gr/jspui/handle/123456789/10254>

Σφέτας, Σπ.(2009). *Εισαγωγή στη Βαλκανική Ιστορία . Τ.1*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Βάνιας.

Vickers, M.(1997). *Οι Αλβανοί. Νεότερη και Σύγχρονη Ιστορία*. Μτφρ. Εύα Πέππα. Αθήνα: Οδυσσέας..